

Nr 75.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående likviderandet av vissa av vattenfallsstyrelsen utfärdade reverser; given Stockholms slott den 26 januari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VANNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

Genom två kontrakt åren 1910 och 1911 jämte ett tilläggskontrakt år 1912 utarrenderade vattenfallsstyrelsen för tiden till utgången av år 1939 till Trollhättans elektrotermiska aktiebolag 13,242 kilowatt energi för elektrokemisk verksamhet å det så kallade Stallbackaområdet. Den sammanlagda kraftavgiften utgjorde 589,800 kronor för år. Den till bolaget levererade energien skulle utgöra så kallad prima kraft, innebärande att bolaget garanterades kraft alla tider på året och dygnet med reservation endast för force majeure och vissa kortare avbrott på grund av reparation och liknande åtgärder.

Med bemyndigande av Kungl. Maj:t den 8 oktober 1920 träffade vattenfallsstyrelsen med förenämnda bolag avtal, dagtecknat den 7 i samma månad, om annullering av nyssnämnda kontrakt, varigenom alltså de i kontrakten avsedda kraftleveranserna blevo disponibla för andra ändamål samt de fastställda

kraftavgifterna icke vidare skulle utgå. Enligt 1920 års avtal skulle vattenfallsstyrelsen till bolaget eller dess rättsinnehavare under vart och ett av åren 1921—1939 erlægga en kontant summa av 650,000 kronor sålunda, att en fjärdedel av beloppet betalades var och en av dagarna den 15 februari, den 15 maj, den 15 augusti och den 15 november.

I skrivelse den 5 juli 1921 anmälde vattenfallsstyrelsen till Kungl. Maj:t, att bolaget överlätit berörda fordran till Skandinaviska kreditaktiebolaget, i det följande kallat banken, som sedermera hos styrelsen anhållit, att styrelsen ville till banken utfärda reverser, ställda att betalas å respektive, nyss angivna förfallodagar och lydande å belopp av 50,000, 25,000 eller 12,500 kronor. Vattenfallsstyrelsen, som ansett sig böra tillmötesgå denna begäran mot det att banken förbunde sig att mottaga vederbörande likvider och till styrelsen utfärda interimskvitto, intill dess reverserna kunde företes, ville emellertid, då förfarandet i viss mån innebure en ändring av 1920 års avtal, göra anmälan därom till Kungl. Maj:t.

Genom beslut den 22 juli 1921 lät Kungl. Maj:t vid denna anmälan bero.

I samma juli månad överlämnade vattenfallsstyrelsen till banken 408 till banken eller order ställda reverser, till belopp och förfallodagar svarande mot likviderna enligt 1920 års avtal. Reverserna löpa utan ränta. Å varje förfalldag har vattenfallsstyrelsen att erlægga ett belopp av 162,500 kronor.

I skrivelse den 11 september 1933 har *vattenfallsstyrelsen* anmält, att Lifsäkringsaktiebolaget Nordstjernen, som år 1921 av nyssnämnda bank förvärvat en post av ifrågavarande reverser till ett sammanlagt belopp av 1,700,000 kronor, underlätit att före preskriptionstidens utgång den 21 juli 1931 erinra vattenfallsstyrelsen om dess betalningsskyldighet beträffande reverser om tillhoppa 600,000 kronor, förfallande till betalning med 100,000 kronor den 15 februari ett vart av åren 1934—1939, ävensom att bolaget hos vattenfallsstyrelsen anhållit om bekräftelse, att dessa reverser komme att av styrelsen å respektive förfallodagar inlösas. Därjämte hade bolaget, därest beslut i ärendet icke komme att fattas före närmaste förfalldag, den 15 februari 1934, anhållit om ränta å förfallet belopp till betalningsdagen. I sin skrivelse anför vattenfallsstyrelsen bland annat följande:

Innan banken avhänt sig äganderätten till skuldebrev, hade banken å varje efter den 21 juli 1931 till betalning förfallet skuldebrev låtit teckna följande: »Jämlikt § 1 i kungl. förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming åligger det innehavaren av denna revers att senast den 21 juli 1931 erinra kungl. vattenfallsstyrelsen om den på reversen grundade fordran».

Likviden för de utfärdade skuldebrev fullgjordes från vattenfallsstyrelsens sida på det sätt, att det å varje förfalldag till betalning förfallna beloppet inbetalades till bankens kontor i Stockholm. Sedan inlösen av skuldebrev skett, överlämnade banken de inlösta skuldebrev i makulerat skick till vattenfallsstyrelsen. Samtliga ditills till betalning förfallna skuldebrev vore inlösta.

Under tiden den 15 november 1933—15 november 1939 återstode sålunda att inlösa ett belopp om sammanlagt 4,062,500 kronor.

Vattenfallsstyrelsen hade verkställt en undersökning för utrönande av, huruvida innehavare av några ytterligare skuldebrev skulle hava uraktlätit att er-

inra vattenfallsstyrelsen om dess betalningsskyldighet. Så vore emellertid ej förhållandet, ty vattenfallsstyrelsen hade kontrollerat, att ännu utelöpande skuldebrev till ett sammanlagt belopp av 3,462,500 kronor blivit inom föreskriven tid för vattenfallsstyrelsen uppvisade för fordringsrättens bevarande.

Vid omförmälda undersökning, fortsätter styrelsen, hade det visat sig, att Lifförsäkringsaktiebolaget Nordstjernan den 15 februari 1932 och den 15 februari 1933 av de av vattenfallsstyrelsen till banken överlämnade medlen erhållit likvid för skuldebrev å sammanlagt 200,000 kronor, oaktat den på dessa skuldebrev grundade fordringsrätten icke blivit för vattenfallsstyrelsen anmäld före preskriptionstidens utgång. I anledning av dessa utbetalningar hade två skrivelser växlats mellan vattenfallsstyrelsen och banken rörande bankens ansvarighet för sålunda utbetalade belopp.

Vidare framhåller vattenfallsstyrelsen, att styrelsen vid förenämnda återköp av kraftleverans från Trollhättans elektrotermiska aktiebolag givetvis räknat med att gälda hela den skuldsumma, varom nu vore fråga, och att styrelsen således skulle, om styrelsen fritoges från betalningsskyldighet för de skuldebrev, vilkas innehavare underlåtit att före preskriptionstidens utgång erinra styrelsen om dess betalningsskyldighet, göra en vinst på nämnda skuldebrevsinnehavares bekostnad. Enligt styrelsens förmenande saknade kronan vid sådant förhållande anledning att vägra inlösa dessa skuldebrev å respektive förfallodagar. Vattenfallsstyrelsen ansåge sig emellertid icke kunna utan Kungl. Maj:ts medgivande ikläda kronan det betalningsansvar, varom nu vore fråga. Däremot hade kronan enligt styrelsens uppfattning ej skäl bifalla försäkringsbolagets framställning om bekommande av ränta från närmaste förfallodag till betalningsdagen, därest beslut i ärendet icke skulle föreligga före betalningsdagen den 15 februari 1934.

Vattenfallsstyrelsen hemställer dels om bemyndigande för styrelsen att, utan hinder av att fordringsrätten ej blivit bevarad, till Lifförsäkringsaktiebolaget Nordstjernan utbetala förenämnda belopp om 600,000 kronor å respektive förfallodagar, dels ock om godkännande av betalningen för de skuldförbindelser å tillhopa 200,000 kronor, vilka inlösts den 15 februari 1932 och den 15 februari 1933.

Statskontoret har i utlåtande den 22 september 1933 anfört, att det syntes vara uppenbart, att ifrågavarande skuldebrev, som icke blivit inom vederbörlig tid förnyade, icke längre vore för statsverket bindande. Emellertid ville det synas statskontoret, som borde statsverket knappast begagna sig av denna möjlighet att undslippa gäldande av ifrågavarande skuldbelopp. Statskontoret finge därför tillstyrka den av vattenfallsstyrelsen i ärendet gjorda hemställan; riksdagens medgivande i ämnet syntes dock böra inhämtas.

Justitiekanslersämbetet har i utlåtande den 24 januari 1934 anfört, bland annat, följande:

Den å ifrågavarande reverser grundade fordringsrätten kan genom borge-närens underlåtenhet att inom tio år erinra om densamma bliva föremål för preskription, oaktat förfallodagen redan vid reversernas tillkomst bestämts till tidpunkt mer än tio år efter reversernas utfärdande. Just i ett sådant säreget

fall och då tillika fordringsrättens bevarande icke kunnat ske i den sedvanliga formen av periodiskt återkommande räntebetalningar, synes det icke tillbörligt att begagna sig av rätten till preskriptionsinvändning. Bifall till vattenfallsstyrelsens hemställan tillstyrkes därför. Intyg därom att bolaget förvärvat reverserna före preskriptionstidens utgång bifogas.

Det i utlåtandet omnämnda intyget är avgivet av bokföraren hos bolaget, S. Pettersson, och innehåller i huvudsak, att förberörda reverser å tillhoppa 1,700,000 kronor införts i bolagets handelsböcker den 1 februari 1922 samt att enligt samma handelsböcker bolaget därefter icke gjort ytterligare förvärv av dylika reverser.

Såsom av justitiekanslersämbetet i dess utlåtande närmare utvecklats, är fordringsrätten på grund av de av Lifförsäkringsaktiebolaget Nordstjernen innehavda, av vattenfallsstyrelsen ännu icke inlösta reverserna å tillhoppa 600,000 kronor preskriberad jämlikt förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning. Samma var förhållandet beträffande de av bolaget innehavda reverser å sammanlagt 200,000 kronor, som den 15 februari åren 1932 och 1933 inlösts av vattenfallsstyrelsen genom Skandinaviska kreditaktiebolaget. I likhet med myndigheterna finner jag dock, att staten med hänsyn till föreliggande omständigheter icke bör begagna sin rätt att göra invändning om preskription av betalningsskyldigheten för de i reverserna angivna skuldbeloppen. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Vad åter angår bolagets hos vattenfallsstyrelsen gjorda framställning att erhålla ränta å eventuellt förfallande belopp till betalningsdagen, därest beslut i ärendet icke skulle meddelas före nästa förfallodag, den 15 februari 1934, synas, såsom även vattenfallsstyrelsen framhållit, skäl icke förefinnas att tillmötesgå bolaget i sådant avseende.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen förklara,

att den omständigheten, att Lifförsäkringsaktiebolaget Nordstjernen icke inom laga tid erinrat vattenfallsstyrelsen om dess betalningsskyldighet för de i statsrådsprotokollet omförmälda, åren 1932—1939 förfallna eller förfallande reverserna å tillhoppa 800,000 kronor, icke skall utgöra hinder för gäldandet av de i reverserna angivna skuldbeloppen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

Departements-
chefen.